

1. **Jesper Bacher:** Imamen er velkommen, mens præster får den kolde skulder
2. **Duel mellem Naser Khader og Lars Hedegaard om Trykkefrihedsselskabet**
3. **Finn Abildtrup Madsen:** Lægen er på hjemmebesøg, og du vil blive behandlet af dr. Djøf
4. **Sorine Gottfredsen:** Kirken skal bære Kierkegaards tankerigdom videre
5. **Jean-Pierre Duclos:** Er fælles nadver virkelig en drøm?

1. **Thomas Grønberg:** Sundhedsstyrelsen blind for trådløse teknologiers skadelige stråling
2. **Stine Munch:** Pinsen markerer, at Gud sætter ånd bag ordene
3. **Hans Bonde:** Væld af nye kvindepriser gør kvinden til "det andet køn"
4. **Emil Urhammer:** Menneskehedens nye paradoksale krig
5. **Pernille Fjalland:** Tine, Katinka og Ida

Et tragisk jubilæum. Abortpraksis er et eklatant brud med kristen etik

kirkeligt set

AF JENS OLE CHRISTENSEN

NETOP I DAG FOR 40 år siden – den 24. maj 1973 – vedtog Folketinget, at det ved lov er tilladt her i landet at slå små børn ihjel til og med 12. svangerskabsuge. Drabet kunne bevilges uden begrundelse for statslige midler og på samfundets almindelige hospitaler. Der blev indført det, som på nysprog kaldes "fri abort".

Disse drab udføres af veluddannede og vellønnede medarbejdere, som i deres private liv ofte er omsorgsfulde familiefædre og -mødre med humanistiske holdninger.

Mens vi med god ret er for-tørnede over den voldsspiral, som præger en række samfund i verden i dag – blandt andet i Mellemøsten – har vi tilfældigt tilpasset os en praksis, som, hvis man tænker efter, kan få Pakistan til at ligne en fredelig kolonihave.

Tallene er jo temmelig høje: Ifølge de officielle statistikker foretages der cirka 15.000 "aborter" her i landet om året. Sammenlagt har det taget livet af cirka 750.000 børn i de sidste 40 år. Og så er der det mørketal, fordi en stor del af de såkaldte fortrydelsespil-ler udløser abort.

I FORLÆNGELSE AF nysproget – fri abort – er det i høj grad et frigørelsesargument, der er blevet brugt for at ind-trykke disse drab for statslige midler: kvindens ret til at be- stemme over sin egen krop.

Dette frigørelsesargument er interessant i hvert fald af to grunde: For det første er det ikke kvindens egen krop, der handler om. Ikke kun, i det mindste. Det er et andet

menneskes liv, der tages.

For det andet afslører argu- mentet, i hvor høj grad abort- praksissen er et brud med kristen etik. Det er nemlig si- de et i den kristne etik, at vi ikke tilhører os selv. Vi tilhø- rer Gud og vores næste. Og børn må altså være forældre- nes første næste.

Under læsningen af en ny-

lig udkommet kirkehistorie (Per Ingesmann og Niels Arne Pedersen "Kirkens Historie") er jeg blevet mindet om, at et af den tidlige kirkes skarpe- ste brud med skik og brug i Romerriget netop var bruddet med abortpraksissen. For her adskiller kristen næstekær- lighedsetik sig synligt fra he- densk hedonisme.

I det lys bliver vedtagelsen af "fri abort" i 1973 måske den stærkeste markør af det danske samfunds udvikling bort fra kristen kultur, vi hid- til har set.

Nu har det aldrig udgjort det helt store problem for den kristne kirke, at den er i modstrid med det omkring- liggende samfund. For kirken

Store dele af kirken har jo i praksis tilpasset sig den nye hedenske abortprak- sis. Nogle i tavshed og ved at gøre det til et ikke-emne – det gælder faktisk også os, der på papiret er modstandere – andre ved forskellige former for dobbeltargumen- ter.

er jo kaldet til modkultur.

Det virkelig anfægtende er, at skridtet bort fra kristen kultur i høj grad er foregået internt i kirken. For store dele af kirken har jo i praksis til- passet sig den nye hedenske abortpraksis. Nogle i tavshed og ved at gøre det til et ikke- emne – det gælder faktisk og- så os, der på papiret er mod- standere – andre ved forskel- lige former for dobbeltargu- menter.

En sympatisk yngre præst sagde til mig: "Jeg er mod- stander af abort, men tilhæn- ger af fri abort." Det lyder på én gang etisk og rummeligt, indtil man udsikter ordet "abort" med "giftmord".

HVOR MEGET modstanden mod abort er blevet margi- naliseret i den almindelige kultur, slog mig under medieomtalen af den nye pave Frans. Når medier skulle beskrive, hvor meget han er ude af trit med den moderne verden, nævntes blandt andet hans mod- stand mod abort. Den mod- stand gør ham uspiselig for

nutidens frisatte mennesker.

Kommet hertil i skrivnin- gen af min klumme, gribes jeg af en sær følelse af at væ- re kynisk. Og dette på trods af, at jeg uafbrudt over flere spalter nu har forsvaret men- neskeliv. For modsigelse af abort betragtes som ufølsomt og kynisk i forhold til de abortsøgende kvinder. Og det verdensbillede er via årtiers kulturklima også krøbet ind på indersiden af mig. Formo- dentlig er en medvirkende faktor det almenmenneske- lige fænomen, at det synlige liv – kvindens – opleves mere nærværende end det usynli- ge – barnets.

Og de synlige forældres liv er sandelig vigtigt: Der er in- gen tvivl om, at rigtig mange aborter skyldes alvorlige so- ciale og psykologiske proble- mer. Når det kommer til styk- ket, er der nok meget få for- ældre, der søger abort med let sind.

Disse sociale og psykologi- ske faktorer må tages fuldt al- vorligt, og vi må gøre alt det, der er samfundsmæssigt og personligt muligt for at af- hjælpe dem.

Men det baglæns argument holder ikke. Vi ville jo heller ikke tillade bandekrigen at fortsætte, fordi der ligger al- vorlige sociale og psykologi- ske spændinger bag skyderi- erne. I det tilfælde ville vi si- ge: Nultolerance over for sky- derierne og maksimal hjælp i forhold til de sociale bag- grundsfaktorer. Hvorfor ikke sige det samme i mødet med den frie abort?

Kirkeligt set bliver skrevet på skift af folketingsmedlem Birthe Rønn Hornbech (V), teolog og journalist Iben Thranholm, teolog og generalsekretær i Luthersk Mission Jens Ole Christensen, biskop over Aarhus Stift Kjeld Holm og generalsekretær i Bibelselskabet Morten Thomsen Højsgaard

Gangbar etik. Der er forskel på abort og aktiv dødshjælp

AF JACOB BIRKLER

I DEBATTEN om abort stø- der man til ti- der på argu- mentet om, at der ingen etisk relevante forskelle er på at af- slutte en graviditet ved pro- voket abort og at afslutte et menneskes liv ved aktiv dødshjælp.

I det lys er det dobbeltmø- ralsk, at loven tillader provo- keret abort, men ikke aktiv dødshjælp. Spørgsmålet er dog, om sagen er så enkel? Jeg mener godt, at man kan argumentere for retten til abort, men samtidig fasthol- de forbuddet imod aktiv dødshjælp.

Er provokeret abort en form for aktiv dødshjælp? Svaret er ja og nej. Der er både grundlæggende ligheder og forskelle mellem provokeret abort og aktiv dødshjælp. Ser vi først på de relevante lighe- der, vil der i begge tilfælde være tale om at afslutte livet. Der er tale om et indgreb, hvor en person assisterer med det ene sigte at afslutte liv. Dette sker på grundlag af et klart ønske fra en person, der rettelig forpligter mindst én anden person til at bære dette ansvar. I begge tilfælde anvendes ofte begrebet vær- dighed og uværdighed især. Ønsket om at afslutte liv er således ikke sjældent grund- fæstet i en vurdering af man- gel på livsduelighed.

Helt grundlæggende er der imidlertid også meget væ- sentlige og etisk relevante forskelle mellem provokeret abort og aktiv dødshjælp. Som det vigtigste er der ved provokeret abort ikke tale om et ønske fra den, hvis liv af- sluttes, men derimod fra den kvinde, som vil have gravidi- teten stoppet.

Perspektivet er således grundlæggende forskelligt.

Ved aktiv dødshjælp er der tale om en beslutning, habile personer selv træffer. Abort gennemføres derimod som hovedregel af hensyn til kvinden eller parret, selvom der også kan være tilfælde, hvor målet er at skåne fostret for et lidelsesfuldt eller uvær- digt liv.

De vigtigste ligheder og for- skelle ligger imidlertid i øjne- ne, der ser. Hvornår kan vi eksempelvis etisk set tale om et menneske? Nogle peger på undfangelsen, hvor andre pe- ger på en given gestationsal- der (graviditetsuge), fødslen eller barnets udvikling af selvbevidsthed og så videre.

Samme udfordring opstår ved livets afslutning, hvor vurdering af værdighed og "menneske-lighed" ofte ska- ber uenighed. Eksempelvis i forhold til patienter, der ligger i en vegetativ eller koma- tøs tilstand, hvor vi som med- mennesker ofte ser og derfor vurderer forskelligt.

Uenigheden bliver ikke mindre, når der er enighed om "menneske-lighed". Det kan eksempelvis være ved meget sen abort efter uge 22 eller i forbindelse med en ha- bil, men uafvendeligt døen- de, hvor værdighed og uvær- dighed er gummibegreber, der kan strækkes i endog me- get forskellige retninger.

Personligt forsvarer jeg kvinders ret til provokeret abort, men vurderer ikke, at aktiv dødshjælp er den rigti- ge vej, når vi skal hjælpe uaf- vendeligt døende bedst mul- ligt. Denne holdning beror imidlertid ikke på en filoso- fisk analyse af ligheder og forskelle, men mest af alt på et pragmatisk blik for, erfa- ring med og afvejning af de mange vigtige hensyn ved li- vets begyndelse og afslut- ning.

Jacob Birkler er lektor, ph.d. og formand for Det Ethiske Råd

kronik I dag er det 40 år siden, at kvinder i Danmark fik ret til legal abort. Retten var i sidste ende en naturlig følge af dokumentationen for de skadelige følger af illegale aborter, men retten til abort har også givet samfundet nye problemer. Hvor går grænsen for, hvad der fremover med nye genteknologier skal tillades? spørger dagens kronikør

Fyrre år med legal abort i Danmark

FOR NYLIG KOM DET frem, at man på landets svangreambulatorier var stop- pet med at give oplysninger om barnets køn. Patientforeninger rejste straks, og efter min mening med rette, kritik af denne beslutning. Læger skal ikke være formynderiske, lød det. Det var specielt i forbindelse med nakkefoldsscanninger, man ikke mere ønskede at oplyse køn- met på barnet.

Baggrunden for beslutningen er klar. Der bliver udført aborter på køn, og det er selvfølgelig ikke acceptabelt. Yderli- gere er den undersøgelse, der gives op- lysninger på baggrund af, i de fleste til- fælde ret usikker.

Problemet er, at det ikke skal være læ- ger, der er vogtere af etikken. De skal og kan gøre opmærksom på problemerne. Men det er politikerne, der skal handle og fortælle samfundet, at køn er en unødvendig lægelig oplysning, som kan afsløres senere i graviditeten eller ved fødslen. Det er det ventede barn, der er i centrum, det være sig en dreng eller en pige.

De nye fosterteknologier har rejst en række etiske diskussioner, som alle er mulige, fordi samfundet har legaliseret abort. Men det var faktisk med bag- grund i de genetiske undersøgelser, der greb om sig fra 1930'erne og frem, sam- men med abort på grund af sociale års- ger, at man i dag 40 år siden fik ret til legal abort i Danmark.

At det skete for 40 år siden var i sidste ende en naturlig følge af den dokumen- tation af følger af illegale aborter.

le abort og den praksis, der efterhånden havde medført, at næsten alle, der søgte myndighederne om abort, fik tilladelse.

Forud for denne beslutning var en langvarig og hidsig diskussion, som stadig blusser op med mellemrum. For mig at se er det en nødvendig diskussion. Den minder os om, at det til stadighed er nødvendigt at diskutere muligheden for abort, og på hvilket grundlag beslutnin- gen træffes. Men også, at det at have ad- gang til legal abort ikke er en selvfølge, men en politisk beslutning.

DER ER IKKE legal abort i en række europæiske lande, blandt andet Irland, Færøerne og Polen. Kvinder dør stadig i disse lande, fordi de nægtes abort. Ak- tuelt diskuteres en sag i den irske og en- gelske presse, hvor en ung kvinde døde.

Også uden for Europa er spørgsmålet politisk betændt mange steder. Fra ille- gale aborter med stor dødelighed til tvangsaborter, som vi for eksempel har set det i Kina. Alternativet var eller er adoption som eneste mulighed, for ek- sempel fordi børn af enlige mødre ikke kunne registreres og komme i skole, som det skete på Filippinerne. Eller salg af børn, som vi ser det i Indien, og adop- tioner førende til børn som handelsvare gennem børnetyverier til brug for adop- tion i områder med stor fattigdom.

Børn eller ikke børn, og hvem der skal have ret til at have eller få børn, dukker op i uventede sammenhænge, senest de børn, der nu leder efter deres biologiske forældre, efter at de blev fjernet fra de

FRI ABORT I 40 ÅR

► Folketinget vedtog loven om svangerskabs- afbrydelse den 24. maj 1973. Kristeligt Dagblad beskriver i dag og i morgen, hvordan danskerne ser på den frie abort i dag – og hvordan abort debatteres ude i verden.

biologiske i Østtyskland. Kun de, der blev defineret som de rigtige menne- sker, skulle have lov til at have børn, noget der i en vis grad går igen i de dan- ske abortlove. Samfundets kontrol af børn, fødsler og aborter er meget frem- trædende i lovgivningen langt tilbage i tiden.

Min første kontakt med spørgsmålet om abort blev en brat opvågning. Jeg kom fra en indremissionsk familie, hvor spørgsmålet slet ikke blev diskuteret. Der var kun fordømmelse af dem, der overhovedet kunne få den tanke. Men som helt ung lægestuderende i 1965 pas- sede jeg en ung kvinde, der havde taget en gift, som hun havde fået fortalt ville fremkalde abort. Giften havde ødelagt hendes lever, og hun lå nu bare og ven- tede på at dø. Sund og livskraftig fra starten af forløbet, efterhånden mere og mere afsvækket.

I lægekredse var man i diskussionens begyndelse lige så splittede som resten af befolkningen. Ikke i forhold til abor- ter på genetisk baggrund, som de fleste fandt forsvarelige, ja ofte nødvendige. Kun en lille gruppe læger gik ind i det, som blev kampen for den legale abort. Flere af dem havde ligesom jeg oplevet, at kvinder døde, sådan som man stadig ser det mange steder i verden, og de mente, at kvindens liv var det vigtigste. Jeg oplevede selv senere, hvordan risi- koen for at dø var af mindre betydning end det at skulle have et barn, når der ikke var kræfter til det. Tankevækkende gik abortrejsen til Polen, hvor de i dag har forbud mod abort og selv rejser til de nærliggende lande for at få aborter.

I Danmark er antallet af legale aborter faldet siden tilladelsen til legal abort. Der er ikke sket en tilsvarende stigning i antallet af børnefødsler og heller ikke i andelen af aborter, der bruger prævention. Så måske skal vi ikke fejre faldet. Det kan meget vel skyldes nedsat fertilitet i befolkningen som helhed. Men det bety- der ikke, at grænserne for abort og be- slutningsprocessen ikke skal diskuteres. Det gælder ikke mindst de sene aborter.

Fra talrige undersøgelser ved vi, at le- gal abort ikke bruges som prævention, noget en del mennesker stadig påstår. Vi kender også mere og mere til de enkeltes beslutningsproces og ved, at der som hovedregel ligger alvorlig omtanke bag. Man kunne frygte, at der kom mange psykiske problemer efter en provokeret abort, men også her er det meget sjæl-

dent, at der kommer psykiske reaktio- ner. Det er langt oftere tilfældet efter spontane aborter, altså tab af et ønsket barn, samt efter de sene aborter.

Det egentlige problem er det etiske. For det er spirende liv, der stoppes ved den legale abort. Det er spørgsmålet om det er rigtigt, at kvinders fysiske og psy- kiske helbred sættes over det begynde- de liv. Det, der nogle gange kaldes retten til at bestemme over sin krop.

I mange lande har man som anført set dilemmaerne i øjnene og valgt en abort- grænse, som samfundet finder accepta- bel. I Danmark 12. svangerskabsuge, i Sverige 18. svangerskabsuge. Dertil kommer adgangen til sene aborter, som giver andre etiske problemer. Jeg mener selv 18. uge er den bedste løsning, fordi man dermed ikke overskrider abort- grænsen, når man får svaret på nakke- foldsundersøgelsen, der ligger i 13. uge og måske giver anledning til forhastede beslutninger om abort.

ANTALLET AF TILLADELSER til abort efter 12. svangerskabsuge er steget volds-omt, siden man indførte nakkefold-sscanninger i 2004. Stigningen var for- ventet, da disse undersøgelser er en ret god indikator for, at der er noget galt med fostret. Samtidig er antallet af abort på social indikation faldet.

Men hvor går grænsen for, hvad der skal tillades? Det helt store spørgsmål opstår, når et foster har en risiko for at udvikle en sygdom, for eksempel bryst- kræft senere i livet. Skal det give anled-

KRISTELIGT DAGBLADS KRONIK
24. MAJ 2013
AF BIRGIT PETERSSON

ning til, at man kan få abort?

I de kommende år vil genetisk test- ning blive hyppigere. Lige nu arbejder man for eksempel ihærdigt for at finde genet eller generne for fedme. Skal det, at man kan udvikle fedme, være mulig årsag til abort? Problemerne vil vælte ind over os de næste år.

Lige nu er det samråd og ankenævn, der i fællesskab afgør, hvor grænserne skal sættes. For mig har det altid været vigtigt at pege på, at det er samfundet, det vil sige politikerne, der skal sætte disse grænser. Det er den eneste mulig- hed vi har for at diskutere de etiske pro- blemer.

For er det et samfund, hvor det økono- miske regnestykke omkring, hvor dyr en lidelse er i forhold til menneskets nytte- værdi, vil vil have? Eller skal vi have et samfund, hvor vi accepterer forskellig- heder, hvor alle ikke er perfekte? Disse grænser er fremtidens store udfordring i spørgsmålet om aborter og i særdeles- hed de sene aborter.

Birgit Petersson er psykiater og lektor i medicinsk kvinde- og kønsforskning ved KU. Hun har tidligere gennem mere end 20 år været medlem af abortankenævnet